

ODKLONSKA RAVNANJA V DRUŽBI Z VIDIKA KAZNOVALNEGA PRAVA

Alenka Mordej, okrožna državna tožilka, ODT Ljubljana

Družbeno življenje posameznika predstavlja neskončno število posameznih ravnanj, s katerimi zadovoljujemo svoje interese in potrebe. Takšna ravnanja so lahko pozitivna ali pa negativna, taka, ki jih družba ne sprejema. Gre torej za odklonska ravnanja, ki so praviloma škodljiva, lahko pa tudi nemoralna. Vendar niso vsa tovrstna ravnanja kazniva. Kazniva so le tista, ki jih družba po posebnih kriterijih izbere vnaprej, glede na težo in vrsto opredeli kot kazniva ravnanja v posameznih skupinah npr. disc. ukrepi, prekrški in kazniva dejanja. Zanje določi sankcijo, ki praviloma posega v kakšno človekovo premoženjsko ali osebnostno pravico.

Kazensko pravo, ki obravnava najbolj odklonske oblike ravnanj, se po strogosti ukrepanja uvršča na najvišje mesto. Prvič zaradi teže izrečenih sankcij, ki praviloma posegajo v omejitev svobode posameznika, drugič, pa se izrek sankcije sovпада tudi z generalno-preventivnim učinkom obnašanja posameznika v prihodnje.

Prijava, kakršnakoli že, resnična ali neresnična, šikanozna ali dobronamerna, je lahko tudi predmet kazenske obravnave. Z ustavnopravnega vidika je uvrščena med človekove pravice in temeljne svoboščine kot pravica do svobodnega izražanja, katere se v kazensko procesnem smislu posluži posameznik, ki lahko naznani uradno pregonljivo kaznivo dejanje. Opredelitev kaznivega dejanje je namreč znana. Gre za človekovo protipravno ravnanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca.

Anonimne, psevdonimne, šikanozne prijave oziroma ovadbe, tožilstvo obravnava zelo resno. Odločilna okoliščina je, ali je iz prijave razvidno dovolj natančno zatrjevanje o obstoju znakov uradno pregonljivega kaznivega dejanje zaradi nadaljnje obravnave. Drugače je seveda, če gre za anonimne oz. psevdonimne ovadbe, ki vsebujejo zgolj splošne navedbe in očitno neresnična in neutemeljena dejstva. V primeru »kverulantskih« ovadb in ovadb, ko iz okoliščin izhaja, da ovaditelj na tak način rešuje spore z drugimi osebami in državnimi organi, pa je potrebno storilce preganjati zaradi storitve krivih ovadb.